

OP DE BARRICADEN VOOR GENDERGELIJKHEID WERELDWIJD!

Het is nog lang wachten op een gendergelijke samenleving als we het World Economic Forum moeten geloven: meer bepaald nog tot het jaar 2136. Maar wat is gender? Het is in ieder geval een gelaagd begrip dat verwijst naar de verschillende rollen en statussen die de maatschappij toekent aan individuen aan de hand van beide seksen. Als je gender enkel bekijkt¹ als individuele identiteit - of het nu man, vrouw of niet-binair is, hetero of LHBTIQ+² - dan lijkt dit niets te maken te hebben met mondiale uitdagingen, zoals de (economische) ongelijkheid tussen het Noorden en het Zuiden, migratie en de klimaatproblematiek, die nu al verregaande gevolgen heeft in Zuidelijke landen. Want in een gendergelijke samenleving hangen de rechten, verantwoordelijkheden en kansen van een persoon niet af van het geslacht of seksuele geaardheid. Iedereen moet dezelfde waardering, keuzes en kansen in de maatschappij krijgen. Gendergelijkheid is een kwestie van mensenrechten en wordt gezien als een voorwaarde en een indicator van een duurzame ontwikkeling.

1 op 3 vrouwen ondergaat wereldwijd tijdens haar leven een vorm van (seksueel) geweld. Niet minder dan 75% van de jobs van vrouwen in het Zuiden situeren zich in de informele sector (zonder of met beperkte sociale rechten en bescherming) en vrouwen verdienen wereldwijd gemiddeld zo'n 23% minder loon dan mannen. Met een genderidentiteit of seksuele voorkeur die niet de norm is, loop je exponentieel meer kans op stigmatisering, discriminatie, geweld en/of vervolging: dat is in 72 landen nog steeds illegaal en in 8 landen staat hierop de doodstraf. Daarnaast kunnen we ook niet ontkennen dat niet iedereen die zich als (hetero)man identificeert gelukkig is met de verwachtingen verbonden aan die 'mannelijkheid': kostwinner zijn, prestatiedrang en onderlinge competitie, die vaak gepaard gaan met verschillende vormen van geweld, wat kan leiden tot stress en ernstige gezondheidsproblemen.

Deze vormen van discriminatie, geweld en inperking van individuele levenskeuzes moeten onverminderd bestreden worden, maar we vergeten vaak dat gender om veel meer gaat dan dat. Net zoals de wereldwijde uitdagingen van (economische) ongelijkheid, migratie en klimaat niet los van elkaar gezien kunnen worden, zo is ook gendergelijkheid onmogelijk als we niet alle systematische ongelijkheden aanpakken. Als we geen rekening houden met de manier waarop alle

¹ Het World Economic Forum brengt sinds 2006 elk jaar de "[Global Gender Gap Index](#)" uit. Zij meten de kloof tussen mannen en vrouwen (per land) op vier domeinen: gezondheid, educatie, economie en politiek. Aan de hand van die cijfers en de vooruitgang die geboekt werd, maken zij een inschatting hoe lang het nog zal duren tot er een gendergelijke samenleving zal zijn.

² LHBTIQ+ is een acroniem. Het is een verzamelnaam voor Lesbisch (een vrouw die zich emotioneel en/of fysiek aangetrokken voelt tot vrouwen), Homoseksueel (een man die zich emotioneel en/of fysiek aangetrokken voelt tot mannen), Biseksueel (een man of vrouw die zich emotioneel en/of fysiek aangetrokken voelt tot mannen en vrouwen), Transgender (parapluterm voor mensen die zich niet identificeren met het bij geboorte toegekende geslacht), Interseksueel (iemand die bij de geboorte zowel mannelijke als vrouwelijke kenmerken heeft. Dit kan zowel lichamelijk als mentaal zijn.), Queer (iemand die zich geen 'homo', 'hetero', 'bi' ... wil noemen en zichzelf niet in een hokje plaatst. Seksuele geaardheid of geslacht spelen geen rol.). De '+' wordt er vaak aan toegevoegd, om aan te tonen dat het nog veel breder kan gaan.

vormen van maatschappelijke ongelijkheid - op basis van o.a. sociale klasse, etniciteit, gender, seksuele voorkeur, religie, fysieke of mentale (minder)validiteit en cultuur - elkaar kruisen en wereldwijd op elkaar inspelen, zal de emancipatie van de ene ten koste blijven gaan van de andere.

In 2020 - 25 jaar na de [Wereldvrouwenconferentie in Peking](#) - willen we tijdens Belmundo *changemakers* in de schijnwerpers plaatsen die werken aan ongelijkheid en die daarbij allemaal streven naar gendergelijkheid.

Om jullie te inspireren lijsten we hieronder enkele *changemakers* op: mensen en/of bewegingen die zich engageren en actie ondernemen om een maatschappelijk probleem aan te pakken. Met die concrete voorbeelden tonen we aan dat er overal nood is aan engagement en actie voor gendergelijkheid, zowel geografisch als thematisch.

Passy Mubalama - geconfronteerd met de slechte leefomstandigheden in een vluchtelingenkamp in conflictgebied Noord-Kivu (**Congo**) - richtte een organisatie op met als ambitie de situatie van de vrouwen en kinderen in het kamp te verbeteren. Al snel evolueerde de organisatie en haar actieradius naar het bredere domein van vrouwenrechten en de **deelname** aan het **politieke proces** van vrouwen en jongeren. Want te vaak worden vrouwen en meisjes in conflictsituaties louter als slachtoffers beschouwd. Het is opmerkelijk dat vrouwen - die iets meer dan de helft van de wereldbevolking uitmaken - toch maar zelden rond de tafel zitten tijdens politieke onderhandelingen en vredesprocessen. In de politieke wereld zijn vrouwen nog te vaak ondervertegenwoordigd. Zo bezetten vrouwen in 2018 slechts 23,8% van de parlementaire zitjes wereldwijd. Als zij bijdragen aan vredesonderhandelingen, slagen zij erin de situatie van vrouwen en meisjes in hun land te verbeteren.

Esperanza Martínez heeft er sterk toe bijgedragen - samen met de andere activisten van Acción Ecológica - dat de "rechten" van de natuur opgenomen werden in de grondwet van **Ecuador**. Volgens hen zijn in de huidige context feminisme en ecologisme met elkaar verweven, en vloeien deze samen in het **ecofeminisme**. Net zoals de natuur, zijn vrouwen te vaak slachtoffer van mijnbouw, oliewinning en andere extractieve activiteiten. Zeker in de rurale gebieden zijn de vrouwen sterk verbonden met het territorium en de natuurlijk omgeving. Als de waterbronnen vervuild worden door bv. grootschalige mijnbouw, wordt tegelijkertijd ook het leven van de vrouwen aangetast, onder meer doordat ze instaan voor de kinderen, voor de landbouw, voor de voeding. De patriarchale structuren zijn m.a.w. gebaseerd op de uitbuiting van de vrouwen én van de natuur. De organisaties verzetten zich tegen deze dubbele uitbuiting, en tegen nieuwe 'extractieve' projecten, zowel in mijnbouw, petroleum als in grootschalige landbouw voor de export.

In de **Filippijnen** worden **landelijke vrouwen** nog vaak gediscrimineerd. De overheid heeft nog steeds geen algemene strategie om vrouwen daadwerkelijk hun talenten en mogelijkheden te laten ontplooiën. **PKKK** (National Rural Women Coalition) komt op voor hun rechten: ze brengen specifieke problemen en tekortkomingen in kaart en leggen die voor aan beleidsmakers, want zij hebben in theorie middelen om specifieke vrouwenprojecten te steunen, maar die schieten vaak tekort. En soms zijn er maatregelen, maar kennen de vrouwen ze niet.

Furia vzw is een **Vlaamse** pluralistische en open vrouwenorganisatie die kritische reflectie koppelt aan concrete actie: denken én doen. Furia is ontstaan als Vrouwen Overleg Komitee (VOK) in 1972, uit een discussieweekend naar aanleiding van een artikel over de positie van de vrouw. Furia organiseert sindsdien ook de jaarlijkse vrouwendag op 11 november, een dag vol workshops, lezingen en gezellig feministisch samenzijn. Aangevuurd door **verontwaardiging over ongelijkheden in de samenleving**, laat Furia haar stem horen in het maatschappelijk debat. Met uitgesproken visies, van het 'urgentieprogramma aan de regering' uit 1974, over de lange strijd voor abortus uit het strafrecht tot de voorbije jaren het 'hoofddoekendebat'. Voor concrete acties werkt Furia vaak samen met andere organisaties, zoals de 'speelgoedactie' waarmee ze mee ijveren voor niet-stereotyperend en uitdagend speelgoed voor alle kinderen.

Abhina Aher is een trans activist die werkt voor **India** HIV/AIDS Alliance, waar zij zich inzet voor mannen die seks hebben met mannen, transgender vrouwen en vrouwen werkzaam in het sekswerk. Er is onvoldoende **gezondheidszorg** voor transgenders, een gemeenschap die kwetsbaar is voor bijvoorbeeld hiv, omdat er tot nog toe weinig data en onderzoeken bestaan om een kwalitatieve gezondheidszorg voor transgemeenschappen te kunnen ontwikkelen. Dit komt meestal uit onwetendheid of de onwil van onderzoekers en dataverzamelaars. Die plaatsen bijvoorbeeld transvrouwen onder dezelfde categorie als mannen die seks hebben met mannen. Ook bij het beleid rond anti-**geweld**maatregelen zien we een gelijkaardig probleem: deze maatregelen gaan over mannen en vrouwen, maar er wordt geen rekening gehouden met de verschillende assen van identiteit.

Genderspectrum is een overkoepelende, **Belgische** bottom-up organisatie die werkt rond mensen die zichzelf als non-binair of genderfluïde identificeren. Zij willen **positieve beeldvorming** van de gemeenschap en streven naar erkenning, acceptatie en bevestiging in de maatschappij en in de media. Ook willen zij een veilige ruimte zijn voor mensen die hun gender als fluïde of non-binair ervaren, en voor sympathisanten. Zo organiseren ze elke vierde zondag van de maand Spectrum Sunday: taart, cake en een leuke of interessante activiteit, bijvoorbeeld een lezing rond 'genderinclusieve taal' of een workshop rond 'het ontdekken van je authentieke zelf'.

Nigeriaans journalist **Nicholas Ibekwe** biedt een sterk narratief rond homoseksualiteit en **kolonisering**. Volgens hem kreeg homoseksualiteit een plek in de rites en geheime ceremonies van sommige Afrikaanse tradities. Bepaalde stammen hadden daarenboven een uitgebreide traditie van cross-dressing. De Britten legden hun kolonies echter strenge sodomiewetten op. Bijkomend is het feit dat de strenge anti-homowetten er in Nigeria pas gekomen zijn na de doortocht van de Amerikaanse predikanten. Homoseksualiteit is geen import van het Westen, homohaat en -geweld wel?

Vrouwen hebben minder gemakkelijk toegang tot **technologie**, en dus tot informatie, dan mannen. In 2013 was de digitale genderkloof 11% en in 2016 bedroeg ze al 12,2%. Technologie kan echter ook een rol spelen bij het versterken van de positie van de vrouw in de samenleving. Zo lanceerde **Mama Cash** bijvoorbeeld de internationale campagne #MyBodyIsMine. Vrouwen willen vrij zijn van geweld en zelf beslissen over hun lichaam: topless op het strand kunnen liggen of met een hoofddoek over straat kunnen lopen zonder lastiggevallen te worden. Mama Cash is een internationaal fonds dat feministisch activisme financiert. Ze werken wereldwijd samen met groepen vrouwen en

transgenders die opkomen tegen discriminatie en onderdrukking en bouwen aan een rechtvaardigere wereld.

Association Modeste et Innocent, kortweg **AMI**, heeft een grote en gevarieerde werking rond gendergelijkheid in **Rwanda**. Zij bieden onder andere workshops aan voor mannen over **positieve mannelijkheid** met als hoofdboodschap dat het in hun eigen voordeel speelt een geliefde en niet een gevreesde echtgenoot te zijn. Dit zorgt ervoor dat ze zich achter de psychologische en financiële ontwikkeling van hun vrouw scharen, wat een hele vooruitgang is. Een ander deel van hun werking gaat over **genderstereotypering**: wanneer je als moeder vraagt aan de meisjes om water te gaan halen en het eten voor de broers op te dienen, laat je onbewust en ongewild genderongelijkheid toe. Moeders dragen in hun cultuur de hoofdverantwoordelijkheid in de opvoeding, waardoor zij ook een belangrijke sleutel tot verandering in handen hebben. Namelijk, door zelf het goede voorbeeld te geven en ook de jongens om water te sturen en te vragen hun zussen te bedienen, geef je hen het beeld en de handelingen aan waarnaar zij (later) ook zullen handelen.

Geweld, arbeid, deelname aan het politieke proces, ecofeminisme, landbouw, gezondheidszorg, technologie, stereotypering ... dit zijn allemaal thema's die aangeven dat genderongelijkheid samenhangt met alle vormen van maatschappelijke ongelijkheid. Ook in Gent zijn er veel organisaties die deze thema's op de kaart zetten. Ken jij een changemaker die streeft naar gendergelijkheid en het verdient om tijdens Belmundo in de schijnwerpers te staan? Organiseer dan samen met andere partners een activiteit in Gent tussen 1 en 31 maart 2020!